

SOSYAL SAĞLIK DERGİSİ

Makale Türü	Eylül 2023	Cilt	Sayı
Araştırma Makalesi	Başvuru Tarihi: 24.08.2023 Kabul Tarihi: 18.09.2023	3	2

DİYETİSYENLERİN DİJİTAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Aynur ARSLAN *

Öz

Sağlığın geliştirilmesi ve sürdürülmesinde önemli rolleri olan diyetisyenler kamu ve özel sektörde farklı rollerde ve farklı alanlarda dijital teknolojileri sıklıkla kullanırlar. Dijital teknolojiler ve uygulamalar diyetisyenlere yeni bilgilere ulaşmak, hasta takibi yapmak, rapor oluşturmak, bilgi güvenliğini sağlamak, diğer diyetisyenlerle iletişim kurmak gibi konularda destekler sunar. Bu çalışma diyetisyenlerin dijital okuryazarlık düzeylerini farklı değişkenlere göre incelemeyi amaçlamaktadır. Nicel yöntemde yapılan çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu Türkiye Diyetisyenler Derneği'ne kayıtlı mezun diyetisyenler ve Beslenme ve Diyetetik Bölümü son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmaya 128 mezun diyetisyen ve 75 son sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 204 gönüllü katılmıştır. Veriler sosyo-demografik bilgi formu ve Bayrakçı ve Narmanlıoğlu (2021) tarafından geliştirilen Dijital Okuryazarlık Ölçeği ile Google Forms üzerinden hazırlanan anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda katılımcıların dijital okuryazarlık düzeyi orta seviyede bulunmuştur. Bu sonuçlara göre diyetisyenlerin dijital okuryazarlık seviyelerinin yükseltilmesine yönelik çalışmalar önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dijital okuryazarlık, Dijital Dönüşüm, Diyetisyen

EXAMINATION OF DIETITIANS' DIGITAL LITERACY LEVELS ACCORDING TO DIFFERENT VARIABLES

Abstract

Dietitians, who have important roles in the development and maintenance of health, frequently use digital technologies in different roles and in different fields in the public and private sectors. Digital technologies and applications provide support to dietitians in terms of accessing new information, patient follow-up, creating reports, ensuring information security, and communicating with other dietitians.. The objective of this study is to examine the digital literacy levels of dietitians according to different variables. The general screening models, was used in the study conducted in the quantitative method. The sample group of the study consists of registered dietitians of the Turkish Dietetic Association and senior students of the Department of Nutrition and Dietetics. A total of 204 volunteers participated in the study, of which 128 are dietitians and 75 are senior students. Data were collected through Google Forms using a socio-demographic information form and the Digital Literacy Scale developed by Bayrakçı and Narmanlıoğlu (2021).Data were collected through a socio-demographic information form and the Digital Literacy Scale developed by Bayrakçı and Narmanlıoğlu (2021) and a questionnaire prepared via Google Forms. As a result of the research, the digital literacy level of the participants was found to be moderate. According to these results, researches have been proposed to increase the digital literacy levels of dietitians.

Keywords: Digital literacy, Digital Transformation, Dietitian

* Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, aynur.arslan@omu.edu.tr, 0000-0002-3654-2157

1. GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz dijital çağda, bilgi ve iletişim teknolojilerinin dönüşümü hayatın her alanında hızlı ve köklü değişikliklere neden olmuştur. İş, sağlık, eğitim, eğlence, sosyal yaşam gibi insan yaşamının farklı süreçlerinde daha önceden alışılmış olan birçok uygulama bilişim ve dijital teknolojiler aracılığıyla kalıcı bir şekilde değişikliğe uğramıştır.

Dijital dönüşüm, değişen toplumsal ihtiyaçları karşılamak üzere, hızla gelişen bilgi-iletişim teknolojilerini kullanarak, örgütlerin daha verimli ve etkin çalışmasını sağlayan, faydalananların memnuniyetini hedef alan insan, iş süreçleri ve teknoloji faktörlerinde bütüncül bir dönüşümün gerçekleşmesini ifade eder (TUBİTAK, 2023). Dijital dönüşüm birdenbire olmamış, yıllar içinde teknolojik gelişmelere paralel ilerlemiştir. Ancak özellikle 2019 yılında başlayan ve küresel bir kriz olan Covid-19 Pandemisi, iş yaşamında ve sosyal yaşamda dijital sistemlerin kullanımına ilişkin büyük değişikliklerin hızla gerçekleşmesine sebep olmuştur. Neredeyse tüm dünyada ulaşımın durduğu, insanların evlerinden çıkamadığı, okulların, işyerlerinin kapandığı, kamusal hizmetlerin yüzyüze verilemediği bir ortamda iletişimin, haberleşmenin, beslenmenin, eğitimin, sağlığın ve tüm vatandaşlık hizmetlerinin uzaktan dijital sistemlerle karşılandığı bir dönemde, dijital dönüşüme uyum sağlamanın önemi belirgin şekilde fark edilmiştir. Günümüzde dijitalleşme tüm sektörlerde yaşamsal bir pratiğe dönüşmüştür. İnsanların ve örgütlerin hayatlarına devam edebilmelerinde ve sürdürülebilirliği sağlamalarında dijital dönüşüme ayak uydurmak bir tercihten çok zorunluluk haline gelmiştir.

Dijital dönüşümle beraber mesleklerin yapısında ve içeriğinde de önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Çok sayıda dijital teknolojinin birleşimiyle oluşan yeni ekosistemde iş süreçleri yeniden şekillenmiş, işgörenlerin yetenek ve becerilerinde değişiklik ihtiyacı doğmuştur (Çark, 2020). Sağlık sektörü hizmet sunumunda dijitalleşmenin en hızlı yaşandığı alanlardan biridir. Sağlık alanındaki yoğun taleplerin hızlı bir şekilde karşılanması, disiplinlerarası çalışmaların düzenlenmesi, kalitenin artırılması, hasta güvenliğinin sağlanması ve maliyetlerin düşürülmesi gibi birçok konuda dijital teknoloji uygulamaları sağlık sistemine hız ve yenilik getirmiştir. Dijitalleşmeyle birlikte sağlık alanında hizmet veren mesleklerin, mesleki tanımlarında, iş süreçlerinde, etik ilkelerinde ve mesleki yetkinliklerinde teknoloji kullanımına yönelik yeni değişiklikler meydana gelmiştir. Avrupa Sağlık Parlamentosu sağlık profesyonellerinin dijital teknolojilere uyumunu güçlendirmek için Sağlık Profesyonelleri İçin Dijital Beceriler Komitesi (EU, 2016) oluşturmuş ve bu komite herkes için daha verimli ve daha iyi bir sağlık sistemi oluşturmaya yönelik olarak sağlık profesyonellerinin dijital yetkinliklerini güçlendirecek çalışmalar planlamıştır. Bu çalışmalar; hekim, hemşire, diş hekimi, eczacı, ebe, diyetisyen gibi sağlık profesyonellerinin iletişim, veri analizi, bilgisayar okuryazarlığı, tıbbi cihaz uyumluluğu, veri koruma programları, mobil uygulamalar, bulut depolama, internette gezinme ve okuma becerisine sahip olması, akıllı bir cihaz kullanarak bilgileri anlayıp iletebilmesi konusunda eğitilmelerini planlamaktadır. Komite, sağlık profesyonellerinin, bilgi güvenliği, birlikte çalışabilirlik, veri analizi, verileri ölçmek için araçların tasarımı ve uygulanması, yazılım geliştirme, veri odaklı çözümler

geliştirme, 3D görüntü işleme, proje yönetimi ve iletişim konularında beceriler kazanmalarını hedefler. Klinik dışı ve idari personel için, proje yönetimi, iletişim, bilgisayar okuryazarlığı, bilgi güvenliği ve klinik yazılım kullanımı konularında becerilerin geliştirilmesi de komitenin hedeflerindedir. Bu kapsamda sağlık çalışanlarının dijital yetkinliği genel olarak; temel bilgi teknolojisi becerilerini, dijital araç ve ortamlarda iletişim ve etkileşim becerilerini, işyerinde dijital çözümleri kullanma motivasyonunu ve istekliliğini, veri güvenliği bilgisini ve dijitalleşmenin etik yönlerini içerir diyebiliriz (Jarva ve ark., 2023).

Diyetisyenler sağlık alanının önemli aktörlerindedirler. Uluslararası Diyetetik Dernekleri Konfederasyonu (ICDA, 2014) diyetisyeni “bireylerin, grupların, toplulukların ve popülasyonların sağlığını optimize etmek için sağlığı geliştirmek, hastalıkları önlemek ve tedavi etmek için gıda ve beslenme bilimini uygulayan bir profesyoneldir” diye tanımlar. Günümüzde beslenme ve diyetetik uygulamalarında giderek daha fazla dijital teknoloji ve uygulamalarının kullanılması, diyetisyenlerin dijital yetkinliğini gündeme getirmiştir. Bu çalışmada diyetisyenlerin ve diyetisyen adayı öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerine bakılacaktır.

1.1. Dijital Okuryazarlık

21.yüzyılın dijital dünyası bireylerin; dijital ortamları etkin kullanarak, bu ortamlarda yeni içerik üretme, pazarlama, tüketme, yayma, öğrenme, fırsatları ve tehditleri görebilme, tehlikelerden korunma yollarını bilme ve etik davranabilme becerisine sahip olmalarını gerektirir. Bunu başarmanın yolu ise dijital okuryazarlık seviyesinin yüksek olmasıdır (Sağiroğlu ve diğ. 2020).

Dijital okuryazarlık, içinde medya okuryazarlığı, iletişim okuryazarlığı, internet okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı gibi çok sayıda okuryazarlık türünü barındıran ve dijital dünya ile ilgili gelişmeleri kapsayan bir okuryazarlık türüdür (Sağiroğlu ve diğ. 2020). Dijital okuryazarlık kavramı 21. yüzyıla ait bir kavram olmasına rağmen ilk defa 1997 yılında Amerikalı araştırmacı yazar Paul Gilster tarafından tanımlanmıştır. Gilster dijital okuryazarlığı, internet ve bilgisayarlar aracılığıyla, çok çeşitli kaynaklardan gelen bilgileri anlama ve kullanma becerisi olarak tanımlar (Gilster, 1997). Avrupa Bilgi Toplumu dijital okuryazarlığı; bireylerin dijital araçları ve olanakları tanımlamak, erişmek, yönetmek, bütünleştirmek, değerlendirmek, analiz etmek ve sentezlemek, yeni bilgi oluşturmak, medya ifadeleri oluşturmak ve başkalarıyla iletişim kurmak için uygun şekilde kullanma farkındalığı, tutumu ve yeteneği olarak tanımlar (Martin, 2005). Taylor (2019) dijital okuryazarlığı; bilginin online olarak oluşturulması, işlenmesi, ölçülmesi, paylaşılması ve online bilgiye erişim sağlanabilmesi için modern teknolojileri kullanma yeteneği olarak ifade etmektedir.

Ng (2012) dijital okuryazarlığa ilişkin teknik, bilişsel ve sosyal-duygusal olmak üzere birbiriyle kesişen üç boyut tanımamıştır. Teknik boyut, genel olarak bilgi iletişim teknolojilerini öğrenmek ve günlük etkinliklerde kullanmak için teknik ve operasyonel becerilere sahip olmak anlamına gelir. Örn: Kulaklık seti, harici hoparlörler ve akıllı tahtalar gibi aygıtları bağlayıp kullanabilmek bu boyutta becerilerdir. Bilişsel boyut, dijital bilgileri işleme

döngüsünü arama, değerlendirme ve oluşturma sürecinde eleştirel düşünme yeteneği ile ilişkilidir. Dijital okuryazarlığın sosyal -duygusal boyutu ise dijital ortamda görgü kurallarını, interneti sorumlu bir şekilde kullanabilmeyi, güvenlik ve mahremiyeti korumayı içerir.

İyi bir dijital okuryazarın; eleştirel ve yaratıcı düşünebilmesi, bilgi ve enformasyona kolay ulaşabilme becerisine sahip olması, bilgi iletişim teknolojilerini aktif kullanabilmesi ve kendini geliştirirken topluma katkı sağlayabilecek farklı içerikler üretebilmesi, internet etiği ve çevrimiçi güvenlik bilincinin olması ve dijital ortamdaki hak ve sorumluluklarını bilmesi gerekir (Yılmaz, 2019; Sağıroğlu ve diğ. 2020) .

1.2. Diyetisyenlik Mesleğinde Dijital Okuryazarlık Becerisi

Sağlık sektöründe giderek artan dijital teknoloji kullanımı sağlık hizmetlerinin sunum şeklini değiştirmiştir. Dijital dönüşüm sürecine uyum sağlamak amacıyla sağlık alanındaki meslekler, profesyonel yetkinlik ve becerilerini yeniden tanımlama ihtiyacı duymuşlardır. Avrupa Diyetisyen Dernekleri Federasyonu'nun (EFAD, 2016) Avrupa'da mesleğe girişte diyetisyenlerden beklenecek yetkinlikleri revize ettiği belgede, Avrupa'da Diyetetik Yetkinlik için altı alan tanımlamıştır. Bu alanların alt boyutlarına bakıldığında bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımı ve dijital okuryazarlık becerilerinin açıkça tanımlandığı görülmektedir. Bu belgeye göre mesleğe yeni başlayan bir diyetisyenden beklenen dijital yetkinliklerden bazıları şunlardır (EFAD, 2016);

- Diyetisyen mesleki uygulamanın kalitesini korumak için gözden geçirme, derinlemesine düşünme ve Hayat Boyu Öğrenme ile ilgilenir
- Diyetisyen, bilgiyi analiz etmek, raporlamak ve aramak için güncel teknolojileri, bilgi işlem becerilerini ve bilgi yönetimi becerilerini kullanır
- Diyetisyen, yazılım, multimedya, web yayınları, e-posta, anlık mesajlaşma, dosya aktarımları, video konferans ve elektronik arama motorları dahil olmak üzere güncel teknolojiyi uygulamalarında kullanabilir.
- Diyetisyen, elektronik sağlık kayıtlarının ve diğer yönetim sistemlerinin kalite amaçları doğrultusunda veri sağlamak için nasıl kullanıldığını açıklayabilir.
- Diyetisyen, gelecekteki analizler için verileri güvenilir bir şekilde girmek üzere bilgi teknolojisini kullanabilir.
- Diyetisyen, mevcut teknolojiyi kullanarak ve diğer yöntemlerle geçerli, güvenilir ve kapsamlı bilgi geliştirebilir, planlayabilir.
- Diyetisyen, sosyal medyayı ve diğer elektronik bilgi kaynaklarını kullanırken iletişimin etik yönlerinin nasıl kullanılacağını bilir.
- Diyetisyen, dijital okuryazarlığın bilgi teknolojileri ile ilgili projelerde nasıl başarıyla kullanıldığına dair kanıtlar üretebilir.

Avrupa Diyetetik Yetkinliği belgesinde diyetisyenler için dijital okuryazarlık: web, twitter, sosyal medya dahil bilgi teknolojilerini kullanarak içerik bulma, değerlendirme, kullanma, paylaşma ve oluşturma becerisi olarak tanımlanmış ve mesleki yetkinliği tanımlayan birçok boyutta bu becerinin kullanılması açıkça tarif edilmiştir (EFAD, 2016).

Türkiye’de Ulusal Beslenme ve Diyetetik Çekirdek Eğitim Programına (YÖK, 2016) göre beslenme ve diyetetik eğitiminin ulusal standartları arasında; son gelişmeleri ve teknolojileri içeren eğitim programı oluşturulması, bilgi alma ve bilgi verme sürecinde güncel teknolojileri kullanabilme becerisine sahip olunması, yaşam boyu öğrenme çabasında olabilme gibi bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik yetkinliği ifade eden tanımlamalara yer verilmiştir.

Sağlığın geliştirilmesi ve sürdürülmesinde önemli rolleri olan diyetisyenler kamu ve özel sektörde topluma, gruplara ve bireylere koruyucu, tedavi edici, eğitici ve danışman gibi birçok farklı rolde ve farklı alanda hizmet vermektedir. Teknolojik uygulamalar diyetisyenlere yeni bilgilere ulaşmak, hasta takibi yapmak, kayıt tutmak, rapor oluşturmak, bilgi güvenliğini sağlamak, diğer diyetisyenlerle ve ekip üyeleriyle işbirliği yapmak gibi konularda destekler sunar. Bunun yanında günümüzde birçok diyetisyen mesleğini çevrimiçi ortamlarda danışmanlık yaparak sürdürmektedir. Ulaşım, fiziksel engeller, zamansızlık ya da maliyetle ilgili nedenlerle sağlık kuruluşuna gidemeyen bireyler için uzaktan erişim tedavi süreçlerine bağlılığı da artırmaya yönelik avantajlar sağlar (Muslu, 2022). Özellikle COVID-19 pandemi döneminde sosyal izolasyon nedeniyle sağlık hizmetlerinin yüzyüze verilememesi, dijital sağlık uygulamalarının daha yoğun kullanılmasını gerektirmiştir. Ancak pandemi dönemi öncesinde de pek çok hastalığın tedavi sürecinde tıbbi beslenme ve diyet konsültasyonları için dijital teknoloji uygulamalarının kullanımı mevcuttur (Muslu, 2022). Çevrimiçi beslenme danışmanlığı, teknolojinin fırsatlarını kullanarak diyetisyen-danışan ilişkisinde iletişim fırsatlarının genişletilmesine ve beslenme bakımının bireyselleşmesine imkan veren bir uygulama olarak tanımlanır (Ongan ve diğ., 2021). Çevrimiçi beslenme danışmanlığı internet üzerinden farklı sosyal medya ve telefon uygulamaları aracılığıyla bireylere veya geniş kitlelere sağlıklı beslenme danışmanlığı yapmayı amaçlayan bir hasta takip sistemidir (Şahin ve Kızıltan, 2022). Özellikle sosyal medya uygulama ve ortamları diyetisyenler için hasta eğitimi, beslenme danışmanlığı, halk sağlığı kampanyaları ve kişisel gelişim açısından oldukça etkili araçlardır.

Diyetisyenler sosyal medyayı meslektaşlarıyla işbirliği yapmak, güncel araştırmaları takip etmek, iş fırsatlarını değerlendirmek, ürün veya hizmetleri tanıtmak gibi amaçlarla giderek daha fazla kullanmaktadırlar (Helm, 2016). İnternet uygulamaları ve sosyal medya ortamları diyetisyenler için çok geniş fırsatlar sunmakla birlikte güvenlik, etik ve profesyonellik konusunda oldukça riskli bir ortamdır (Kartal, 2019). Bu nedenle diyetisyenlerin mesleki yetkinliklerini güçlendiren bir beceri olan dijital okuryazarlığın gelişmiş olması, mesleki verimlilik, etik yaklaşım ve güvenilir hizmet için önemlidir.

2. YÖNTEM

Bu çalışma diyetisyenlerin dijital okuryazarlık düzeylerini farklı değişkenlere göre incelemeyi amaçlamaktadır. Yapılan literatür taramasında Türkiye’de sağlık profesyonellerinin dijital okuryazarlık yetkinliğini araştıran az sayıda çalışma olduğu görülmüştür. Diyetisyen grubuna ait bir çalışmaya ise rastlanmamıştır. Bu sonuç çalışmanın özgün değerini artırmaktadır. Çalışmanın etik kurul izni Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurul’undan 31.12.2021 tarih ve 2021-1102 karar sayısı ile alınmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Nicel yöntemde yapılan çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Sosyal bilimlerde tarama yöntemi sosyal olguları var oldukları haliyle araştırmak ve toplumsal algı, tutum, değer, eğilim, tercih ve davranışları açıklayabilmek için kullanılır (Şahin, 2023). Tarama modeliyle yapılan araştırmalarda evreni temsil eden bir grubun durumuna hiçbir müdahalede bulunmadan, varolan haliyle betimleme yapılır ve bu özellikler toplam evrene genellenir (Fraenkel ve diğ. 2012).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki Beslenme ve Diyetetik Bölümü son sınıf öğrencileri ve mezun diyetisyenler oluşturmaktadır. Araştırmada evrenin tam sayısına ulaşamaması nedeniyle örneklem büyüklüğü, ölçek madde sayısının 5-10 katının alınabileceğini öneren yöntemle hesaplanmıştır (Akbulut ve Çapık, 2022; Uymaz ve Sırgancı, 2020). Buna göre 29 maddeden oluşan "Dijital Okuryazarlık Ölçeği" nin 10 katı alınmış ve örneklem grubu 290 katılımcı olarak belirlenmiştir. Ancak Google Formlar üzerinden yapılan online anketlere 128 mezun diyetisyen ve 75 son sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 204 gönüllünün katılmasıyla, örneklem büyüklüğünde madde sayısının 7 katına ulaşılmıştır. Araştırmada amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme araştırmacının amacıyla ilişkili hedeflediği belli özellikleri karşılayan kişi ya da gruplar tercih edilir (Başaran, 2019). Bu çalışmada mezuniyet aşamasında olan ve profesyonelliğe yakın olan son sınıf öğrencileri belli bir mesleki birikime sahip oldukları varsayılarak araştırmaya dahil edilmiş ve Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nün diğer sınıfları araştırmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Mezun katılımcılara, Türkiye Diyetisyenler Derneği üzerinden, son sınıf öğrencilerine ise Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü üzerinden ulaşılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmanın verileri Google Forms üzerinde hazırlanan anket formu ile 01.03.2022-12.06.2022 tarihleri arasında online olarak toplanmıştır. İki bölümden oluşan anketin, birinci bölümünde kişisel bilgileri içeren 8 soru, ikinci bölümde ise Bayrakçı ve Narmanlıoğlu (2021) tarafından geliştirilen 29 maddelik "Dijital Okuryazarlık Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte 1-7 arasındaki ifadeler Etik ve Sorumluluk, 8-13 arasındaki ifadeler Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler, 14-19 arasındaki ifadeler Günlük Kullanım, 20-21 arasındaki ifadeler Profesyonel Üretim, 22-25 arasındaki ifadeler Gizlilik ve Güvenlik ve 26-29 arasındaki ifadeler Sosyal Boyutu oluşturmaktadır. Dijital okuryazarlık ölçeğinde 5'li Likert tipi ölçekleme kullanılmış olup; (1) kesinlikle katılmıyorum, (2) katılmıyorum, (3) kararsızım,(4) katılıyorum, (5) kesinlikle katılıyorum olarak puanlanmıştır. Çalışmanın analizi SPSS 26 istatistik programı ile yapılmış, frekans dağılımı, ortalama ve standart sapma, bağımsız gruplar t-test ve ANOVA-F testleri uygulanmıştır.

3. BULGULAR

Diyetisyenlerin dijital okuryazarlık düzeylerine bakılan bu çalışmaya 128'i mezun diyetisyen, 76'sı 4. sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 204 gönüllü katılmıştır. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri ve Dijital Okuryazarlık Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin bulgular aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo.1' de katılımcıların sosyo-demografik özellikleri verilmiştir. Buna göre katılımcıların %62.7'si mezun durumda, %69.6'sı 20-30 yaş grubunda, %82.4'ü kadın, %38.8'i lisans mezunu, %37.3'ü öğrenci, %56'sı daha önce dijital teknoloji eğitimi almamış ve %72.5'i dijital teknolojilerle ilgili gelişmeleri takip etmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Grup	Sayı (n)	%'de
Mezun Durumu		
Mezun	128	62.7
Öğrenci	76	37.3
Toplam	204	100
Yaş Grubu		
20-30 yaş	142	69.6
31-40 yaş	35	17.2
41-50 yaş	15	7.4
51+yaş	12	5.9
Cinsiyet		
Kadın	168	82.4
Erkek	36	17.6
Öğrenim Durumu		
Lisans	79	38.8
Yüksek Lisans	31	15.1
Doktora	18	8.8
Öğrenci	76	37.3
Dijital Teknoloji İle İlgili Eğitim Almış Olma Durumu		
Evet	90	44
Hayır	114	56
Dijital Teknolojileri Takip Etme Durumu		
Takip ediyor	148	72.5
Takip Etmiyor	56	27.5

Dijital Okuryazarlık Ölçeğinin Faktör Analizi

Diyetisyenlerin dijital okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılan Dijital Okuryazarlık Ölçeğinin toplam Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0.872 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarında Cronbach Alpha değerleri; etik ve sorumluluk boyutu 0,824; genel bilgi ve işlevsel beceriler boyutu 0,870; günlük kullanım boyutu 0,794; profesyonel üretim boyutu 0,726; gizlilik ve güvenlik boyutu 0,834 ve sosyal boyut 0,892 olarak hesaplanmıştır.

İç tutarlık katsayısı hesaplamasında Cronbach Alpha değerinin ölçme aracının güvenilirliği için alt sınır değeri 0.70 olarak alınmaktadır.

Tablo 2. Ölçek Alt Boyutlarının Betimleyici İstatistik Sonuçları

Ölçek	Enk.	Enb.	Ortalama	SS	Çarpıklık	Basıklık
Etik ve Sorum.	1.71	5.00	4.10	.633	-0.536	0.050
Genel Bilgi	1.00	5.00	3.28	0.90	0.012	-0.151
Günlük Kullan.	1.33	5.00	4.20	0.68	-0.936	1.243
Profesyonel Ürt	1.00	5.00	2.17	0.99	0.849	0.274
Gizlilik Gvn.	1.75	5.00	4.20	0.72	-0.678	0.032
Sosyal Boyut	1.00	5.00	3.44	0.88	-0.238	-0.160
Genel	2.28	4.90	3.74	0.56	-0.186	-0.264

Tablo 2 katılımcıların Dijital Okuryazarlık Ölçeği'nin (Bayrakçı ve Narmanlıoğlu, 2021) alt boyutlarından aldıkları ortalama puanları göstermektedir. Ölçeğin alt boyutları katılımcıların dijital teknolojilerle ilgili günlük kullanım, profesyonel kullanım, etik ve güvenlik konularında farklı boyutlardaki bilgilerini sorgulamaktadır. Katılımcıların altı alt boyuttan oluşan ölçeğe ait genel ortalamaları 3.74 ile orta düzeyde bulunmuştur. En düşük ortalama 2.17 ile Profesyonel Üretim alt boyutundadır. Bu boyut, katılımcıların dijital teknolojilere dayalı yazılım/uygulama geliştirme ve Java, Visual Basic, PHP gibi programlama dillerinden en az birini kullanabilme becerisini içermektedir. Katılımcıların Günlük Kullanım ve Gizlilik ve Güvenlik alt boyutlarında ise 4.20 ortalama ile iyi düzeyde oldukları görülmektedir.

Tablo 3. Mezun Durumuna Göre Bağımsız Gruplar T-Test Sonuçları

Grup	Sayı (n)	Ortalama	Std. Sapma	t-test	p
Mezun	128	3.68	0.58	-2.150	0.033
Öğrenci	76	3.85	0.50		

Tablo 3'te katılımcıların mezun ve öğrenci olma durumlarına göre dijital okuryazarlık ölçeğinden aldıkları ortalama puana bakılmıştır ve aradaki fark önemli bulunmuştur ($p < 0.05$). Bu tabloya göre öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyi (3.85), mezunlardan (3.68) daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 4. Cinsiyete Göre Bağımsız Gruplar T-Test Sonuçları

Grup	Sayı (n)	Ortalama	Std. Sapma	t-test	p
Kadın	168	3.71	0.55	-1.883	0.061
Erkek	36	3.90	0.59		

Cinsiyete göre dijital okuryazarlık ortalamalarına bakıldığında erkekler ve kadınlar arasındaki fark önemli bulunmamıştır ($p > 0.05$). Ancak erkeklerin dijital okuryazarlık ortalamalarının (3.90), kadınlardan (3.71) daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 4).

Tablo 5. Dijital Teknolojilerle İlgili Eğitim Almış Olma Durumu Bağımsız Gruplar T-Test Sonuçları

Grup	Sayı (n)	Ortalama	Std. Sapma	t-test	p
Evet	90	3.89	0.59	2.508	0.013
Hayır	114	3.74	0.52		

Tablo 5'te katılımcıların dijital teknolojilerle ilgili herhangi bir eğitim almış olma durumuna bakılmış, eğitim alanlarla almayanlar arasındaki fark oldukça önemli bulunmuştur. Dijital teknolojilerle ilgili herhangi bir eğitim alan katılımcıların ortalamaları (3.89), almayanlardan (3.74) yüksek bulunmuştur.

Tablo 6. Dijital Teknolojileri Takip Etme Durumuna Göre Bağımsız Gruplar T-Test Sonuçları

Grup	Sayı (n)	Ortalama	Std. Sapma	t-test	p
Takip Ediyor	148	3.84	0.55	4.121	0.000
Takip Etmiyor	56	3.49	0.52		

Tablo 6'da katılımcıların dijital teknolojileri takip etme durumuna göre dijital okuryazarlık ortalamalarına bakılmış ve takip edenlerle, takip etmeyenler arasındaki fark oldukça önemli bulunmuştur. Buna göre dijital teknolojileri takip eden katılımcıların ortalamaları (3.84), takip etmeyenlerden (3.49) yüksek bulunmuştur.

Tablo 7. Yaş Grubuna Göre Dijital Okuryazarlık Ortalamaları(ANOVA F-test)

Yaş Grubu	Sayı (n)	Ortalama	Std. Sapma	F-testi	p
20-30 yaş	142	3.82	0.52	5.530	0.001
31-40 yaş	35	3.68	0.56		
41-50 yaş	15	3.56	0.77		
51+yaş	12	3.21	0.41		

Tablo 7'de yaş grup ortalamaları arasındaki farkın önemliliğinde tek faktör varyans analizi (ANOVA) F-testi kullanılmış olup en az bir grubun ortalamasının diğerlerinden farklı olduğu gözlemlenmiştir (F-test=5.530; p=0.001). Farklı grubun belirlenmesinde Tukey test istatistiği kullanılmış olup 51+ yaş grup ortalaması ile 20-30 yaş ve 31-40 yaş grup ortalamalarının farklı olduğu tespit edilmiştir (p<0.05). 51+yaş grubu yaş faktörüne göre en düşük (3.21) dijital okuryazarlık ortalamasına sahiptir.

Tablo 8. Eğitim Durumuna Göre Dijital Okuryazarlık Ortalamaları(ANOVA F-test)

Öğrenim Durumu	Sayı (n)	Ortalama	Std. Sapma	F-testi	p
Lisans	79	3.74	0.60	2.656	0.050
Yüksek Lisans	31	3.69	0.54		
Doktora	18	3.51	0.62		
Öğrenci	76	3.85	0.50		

Tablo 8’de katılımcıların eğitim düzeyleri ile dijital okuryazarlık ortalamaları karşılaştırılmış ve aradaki farkın önemliliğinde tek faktör varyans analizi (ANOVA) F-testi kullanılmış olup en az bir grubun ortalamasının diğerlerinden farklı olduğu gözlemlenmiştir (F-test=2.656; p=0.050). Farklı grubun belirlenmesinde Tukey test istatistiği kullanılmış olup öğrencilerin ortalaması ile doktora mezunlarının ortalamalarının farklı olduğu tespit edilmiştir (p<0.05).

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Sağlık hizmetlerinde giderek daha fazla dijital teknoloji kullanımı, sağlık profesyonellerinin dijital yetkinliğini gündeme getirmiştir. Sağlık alanında dijital yetkinlik; hasta odaklı ve kaliteli bakım sağlamak için dijital teknolojiye ilişkin bilgi ve becerileri, hastalarla ve meslekler arası bir ekiple dijital iletişim kurabilme becerilerini, dijitalleşmenin etik boyutu hakkında bilgi sahibi olmayı, dijital alandaki yenilikleri benimsemeyi içeren, bilgi iletişim teknolojilerinin hızla gelişip değişmesi nedeniyle çok boyutlu ve dinamik olan bir beceridir (Jarva ve diğ., 2023). Dijital dünyada mesleki gelişime yardımcı olacak kanıta dayalı, hasta odaklı bakımın sağlanmasına katkı yapan kapsamlı, bireyselleştirilmiş ve hızlı müdahalelerin planlanabilmesi için sağlık profesyonellerinin dijital yeterliliklerinin gelişmiş olması gerekir (Jarva ve diğ., 2023).

Bu çalışmada sağlık ekibinin önemli bir üyesi olan diyetisyenlerin dijital okuryazarlık düzeylerine bakılmıştır. Çalışmaya 128’i (%62.7) mezun diyetisyen, 76’sı (%37.3) 4. sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 204 gönüllü katılmıştır. Katılımcıların %69.6’sı 20-30 yaş grubunda, % 17.2’si 31-40 yaş grubunda, %7.4’ü 41-50 yaş grubunda ve %5.9’u 51yaş ve üzerindedir. Katılımcıların %82.4’ü kadın, %17.6’sı erkektir, %38.8’i lisan mezunu ve %72.5’i dijital teknolojilerle ilgili gelişmeleri takip etmektedir.

Çalışmada ölçme aracı olarak Bayrakçı ve Narmanlıoğlu (2021) tarafından geliştirilen Dijital Okuryazarlık Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek altı alt boyuttan oluşmaktadır. Katılımcıların ölçeğe ait genel ortalaması 3.74 ile orta düzeyde bulunmuştur. Bu sonuç diyetisyenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Katılımcı diyetisyenlerin ölçeğin alt boyutlarından aldıkları en düşük ortalama 2.17 ile Profesyonel Üretim boyutudur. Bu boyutta katılımcıların dijital teknolojilere dayalı yazılım/uygulama geliştirme ve Java, Visual Basic, PHP gibi programlama dillerinden en az birini kullanabilme becerisini ölçülmektedir. Çalışmanın sonucuna göre katılımcı diyetisyenlerin dijital teknolojilerle ilgili profesyonel üretim yapma konusunda yeterlilikleri düşüktür. Çelikkaya ve Köşker’in (2023) Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ile yaptıkları çalışmada da bu boyut oldukça düşük çıkmıştır. Dijital sistemlerde profesyonel üretim ileri düzey bilgiyi içerdiği için, genel olarak bu boyuttaki ortalamalar diğer meslek grupları ile yapılan çalışmalarda da düşüktür.

Ölçeğin diğer alt boyutlarına ilişkin sonuçlara bakıldığında; Etik ve Sorumluluk, Günlük Kullanım, Gizlilik ve Güvenlik boyutlarında katılımcıların seviyesinin ortanın üstü-iyi düzeyde olduğu görülmektedir. Farklı gruplarla yapılan dijital okuryazarlık çalışmalarında da bu boyutların ortalamasının yüksek olduğu görülmektedir (Çelikkaya ve Köşker, 2023; Bayrakçı ve Narmanlıoğlu 2021a). Bu sonuçlar meslek profesyonellerinin dijital ortamda

sorumluluklarını bildiklerini, etik ve güvenlik konusunda bilgi sahibi olduklarını göstermektedir.

Çalışmada katılımcıların mezun ve öğrenci olma durumlarına göre dijital okuryazarlık ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında önemli fark bulunmuştur. Öğrencilerin (3.85) dijital okuryazarlık düzeyi, mezunlardan (3.68) daha yüksek bulunmuştur. Bayrakçı ve Narmanlıoğlu'nun (2021a) çalışmalarında da lisans ve lisansüstü öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri diğer gruplardan yüksek bulunmuştur. Bu sonuçların üniversite çağındaki gençlerin, dijital çağın bireyleri olmaları ve bilgi iletişim teknolojileriyle neredeyse ilk yaşlarından itibaren tanışmış olmalarıyla ve dijital sistemlerle çok zaman geçirmeleriyle ilgili olduğu söylenebilir.

Katılımcı diyetisyenlerin cinsiyete göre dijital okuryazarlık ortalamalarına bakıldığında erkekler ve kadınlar arasındaki farkın önemli olmadığı ancak erkeklerin dijital okuryazarlık ortalamalarının (3.90), kadınlardan (3.71) daha yüksek olduğu bulunmuştur. Farklı çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Bayrakçı ve Narmanlıoğlu 2021a; Erbir, 2021; Aksoy ve ark., 2021; Çelikkaya ve Köşker, 2023). Bu sonuç erkeklerin dijital ortamlarda (oyun, spor, teknoloji alışverişi gibi konularda) daha çok zaman geçiriyor olmalarıyla ve teknolojiye daha çok ilgi duymalarıyla açıklanabilir.

Çalışmada katılımcıların dijital okuryazarlık düzeyleri daha önce dijital teknolojilerle ilgili herhangi bir eğitim almış olma durumu ile karşılaştırıldığında eğitim alanların (3.89) dijital okuryazarlık ortalamaları almayanlardan (3.74) daha yüksek bulunmuştur. Bu veriler dijital okuryazarlık düzeyinde eğitimin etkili olduğunu göstermekle beraber genel ortalamanın 3.74 olması, katılımcıların dijital okuryazarlık seviyesinin orta düzeyde olduğunu gösteriyor. Çelikkaya ve Köşker'in (2023) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencileri ile yaptığı çalışmada da dijital teknolojilerle ilgili eğitim almış olanların, dijital okuryazarlık düzeyi daha yüksek çıkmıştır. Bu veriler dijital dünyanın gerisinde kalmamak ve dijital sistemlerin sağladığı fırsatları daha verimli kullanabilmek için "Hayat Boyu Öğrenme" hedefleri doğrultusunda eğitimlere devam edilmesi gerektiğini göstermektedir.

Araştırmaya katılan diyetisyenlerin dijital teknolojileri takip etme durumuna göre dijital okuryazarlık ortalamalarına bakılmış ve takip edenlerle, takip etmeyenler arasındaki fark oldukça önemli bulunmuştur. Buna göre dijital teknolojileri takip eden katılımcıların ortalamaları (3.84), takip etmeyenlerden (3.49) yüksek bulunmuştur. Bayrakçı ve Narmanlıoğlu'nun (2021a) çalışmalarında da benzer sonuca ulaşılmıştır. Görüldüğü gibi bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri takip etmek, dijital okuryazarlığın gelişmesinde etkili olabilmektedir (Çelikkaya ve Köşker, 2023).

Çalışmada katılımcıların yaş ortalaması yükseldikçe dijital okuryazarlık ortalamalarının düştüğü görülmüştür. Kuek ve Hakkennes'in (2020) sağlık personeli ile yaptıkları çalışmada da 50 yaşın üzerindeki kullanıcıların, çeşitli dijital araçları ve yazılım sistemlerini daha az kullandıkları ve bu araçları kullanırken daha düşük güven düzeylerine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır Erbir'in (2021) ve Aksoy ve ark.'nın (2021) çalışmalarında da 40 yaşın

altında olan katılımcıların, 40 yaş üstünde olanlara göre dijital okuryazarlık seviyesinin yüksek olduğu bulunmuştur. Dijital teknolojiler ve sistemler yaklaşık son 30 yılda hayatımızın her alanında yer almaya başlamıştır. Genç nesil bu teknoloji içinde yetiştiği için dijital sistemlere yönelik farkındalığı, ilgisi ve dijital okuryazarlık düzeyi daha yüksektir.

Katılımcıların eğitim düzeyleri ile dijital okuryazarlık ortalamaları karşılaştırıldığında, mezun ve lisansüstü düzeyinde olan katılımcıların ortalamalarının, öğrenci ve lisans mezunlarından daha düşük olduğu görülmektedir. Bunun nedeni çalışmamızda lisansüstü mezunlarının yaş ortalamalarının yüksek olması ve bu grubun dijital teknolojilerle daha geç tanışmış olmaları olabilir.

Diyetisyenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelendiği bu çalışmada katılımcıların dijital okuryazarlık düzeyi orta seviyede bulunmuştur. Dünyanın giderek daha fazla dijitalleştiği, dijital uygulamaları kullanmanın bir tercihten çok zorunluluk haline geldiği ve sürekli değişen araç ve uygulamalara uyum sağlayamayanların geride kalacağı düşünüldüğünde; dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi için çaba göstermek gerektiği çok nettir. Diyetetik mesleğini dijital çağda etkin bir şekilde uygulayabilmek için dijital okuryazarlık seviyesinin yükseltilmesi önemlidir. Bu bağlamda çalışmanın sonunda aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

- Diyetisyenlerin dijital okuryazarlık seviyelerini yükseltme konusunda istekli ve motive olmaları
- Beslenme ve Diyetetik bölümlerinin eğitim müfredatlarına dijital okuryazarlık derslerinin konulması
- Diyetisyenler için mezuniyet sonrası eğitim programlarına dijital okuryazarlık konularının dahil edilmesi
- Sağlık kurumlarında, hizmet içi eğitimlere dijital okuryazarlık konularının eklenmesi
- Mesleki derneklerin, üyeleri için dijital okuryazarlık kurs ve eğitim programları düzenlemeleri
- Diyetisyenler ve diğer sağlık profesyonelleri ile ilgili dijital okuryazarlık becerileri konusunda daha fazla çalışma yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Akbulut, Ö., & Çapık, C. (2022). Çok değişkenli istatistiksel analizler için örneklem büyüklüğü. *Journal of Nursology*, 25(2), 111-116.
- Aksoy, N. C., Karabay, E., & Aksoy, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk İletişim*, 14(2), 859-894.
- Başaran, Y. K. (2019). Sosyal Bilimlerde Örneklem Kuramı. *The Journal of Academic Social Science*, 47(47), 480-495.
- Bayrakçı, S. Ve Narmanlıoğlu, H. (2021). Dijital yeterlikler bütünü olarak dijital okuryazarlık: Ölçek geliştirme çalışması. *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, (4), 1-30.

- Bayrakçı, S., & Narmanlıoğlu, H. (2021a). Türkiye'deki lisans öğrencilerinin ve mezunlarının dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology*, 12(46), 46-67.
- Çark, Ö. (2020). Dijital dönüşümün işgücü ve meslekler üzerindeki etkileri. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 4(Özel Sayı 1), 19-34.
- Çelikkaya, T., & Köşker, C. (2023). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Dijital Okuryazarlık Beceri Yeterlilik Düzeyleri (Kırşehir Örneği). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 1-28.
- EFAD (2016). Revised Dietetic Competence and the six domains of dietetic competency in Europe. <https://www.efad.org/wp-content/uploads/2021/10/revised-dietetic-competence-and-6-domains-of-competency.pdf> Erişim Tarihi:10.07.2023
- Erbir, M. (2021). Hemşirelik Mesleğinde Dijital Okuryazarlık: Kayseri İli Örneği. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*. 7.2: 336-352.
- EU-Euoupean Health Parliament. Digital Skills For Health Professionals (2016). <https://www.healthparliament.eu/wp-content/uploads/2017/09/Digital-skills-for-health-professionals.pdf> Erişim:22.05.2023
- Fraenkel, J., Wallen, N., & Hyun, H. H. (2012). How to design and evaluate research in education. McGraw Hill Companies.
- Gilster, P. (1997). Digital literacy. New York: Wiley.
- Helm J, Jones RM. (2016). Practice Paper of the Academy of Nutrition and Dietetics: Social Media and the Dietetics Practitioner: Opportunities, Challenges, and Best Practices. *J Acad Nutr Diet*. Nov;116(11):1825-1835.
- ICDA- International Confederation of Dietetic Associations (2014). Dietitian-Nutritionist <https://internationaldietetics.org/standards/> Erişim:11.05.2023
- Jarva, E., Oikarinen, A., Andersson, J., Tomietto, M., Kääriäinen, M., & Mikkonen, K. (2023). Healthcare professionals' digital health competence and its core factors; development and psychometric testing of two instruments. *International Journal of Medical Informatics*, 171, 104995.
- Kartal, S. (2019). Beslenme ve Diyetetik Uzmanları (Diyetisyenler) İçin Sosyal Medya Kullanım Rehberi ve Etik Kuralları Güncel Konular. URL: <https://www.birbes.com/?p=17734>. Erişim Tarihi: 20 Ağustos 2023.
- Kuek, A., & Hakkennes, S. (2020). Healthcare staff digital literacy levels and their attitudes towards information systems. *Health informatics journal*, 26(1), 592-612.
- Martin, A. (2005). DigEuLit—a European framework for digital literacy: a progress report. *Journal of eLiteracy*, 2(2), 130-136.
- Muslu, M. (2022). Tıbbi Beslenme Tedavisinde Güncel Bir Yaklaşım: Telenütrisyon. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(3), 523-531.
- Ng, W. (2012). Can we teach digital natives digital literacy?. *Computers & education*, 59(3), 1065-1078.
- Ongan, D., Ayer, Ç., Çankaya, E., Çiftçi, Z., & Bozdağ, A. N. S. (2021). Diyetisyenlerin Bireysel Beslenme Danışmanlığını Etkileyen Etmenler Hakkındaki Düşünceleri ve İş

Doymu. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 315-332.

Sağiroğlu, Ş., Bülbül, H. İ., Kılıç, A. & Küçükali, M. (2020). *Dijital Okuryazarlık: Araçlar, Metodolojiler, Uygulamalar ve Öneriler*. Nobel Yayınevi. Ankara.

Şahin B., Kızıltan G. (2020). *Dijital teknolojinin gıda ve beslenme okuryazarlığı için sundukları*. Aktaş N, editör. *Gıda ve Beslenme Okuryazarlığı*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; p.84-90.

Şahin, S. (2023). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi, Ankara.2023.

Taylor, A. M. (2019). *Examining the contribution of social work education to the digital professionalism of students for practice in the connected age (Doctoral Dissertation)*. University of Central Lancashire.

TUBİTAK. Dijital Dönüşüm Nedir? (22.06.2023)
<https://dijitalakademi.bilgem.tubitak.gov.tr/dijital-donusum-nedir/>

Uyumaz, G., & Sırgancı, G. (2020). Doğrulayıcı faktör analizi için gerekli örneklem büyüklüğü kaç kişidir?: Bayes Yaklaşımı ve maksimum olabilirlik kestirimi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(32), 5302-5340.

Yılmaz G. G. (2023). *Neden İyi Bir Dijital Medya Okuryazarı Olmalıyım?*
<http://www.bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/neden-iyi-birdijital-medya-okuryazari-olmaliyim?> Erişim:24.07.2023

YÖK-Yüksek Öğretim Kurumu (2016). *Türkiye’de Ulusal Beslenme ve Diyetetik Çekirdek Eğitim Programı*.
https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Ulusal-cekirdek-egitimi-programlari/beslenme_ve_diyetetik.pdf Erişim:05.06.2023